

Eyes on
Animals

Watching
out for their
welfare

Hayvan kesiminde İslami ve Yahudi kurallar

Asalet Sancakdaroglu

Hayvan Refahı Müfettişi - Eyes on Animals

asalet.sancakdaroglu@gmail.com

Giriş:

Bayıltmalı kesimler müslüman ve yahudi kasaplar arasında da yaygınlaşmaktadır. Bu sistemde hayvan bir mil ile iki salise içinde ayaktaiken bayıltılır ve akabinde 15, 20 saniye içinde boğazı kesilip kanı akıtılarak acı çekmeden ölmesi sağlanır. Hayvan bayıltma veya kesim esnasında ölmemekte, kalbi 10 dakika kadar atmaya devam etmektedir. Bayıltmalı kesim yönteminde hiçbir sakınca olmamasına rağmen, “acaba hayvan bayıltılırken ölürse murdar olur mu” diye endişeler vardır. Bu makalede bu konu üzerinde duracağız.

Kuran'da yaygın inanışın aksine hayvanın nasıl kesileceği ile ilgili hükümler yoktur. Kuran'da hayvanların boğazı kesilirken bilinçli olması gerektiği ve hayvanların sadece boğazı bıçakla kesilerek öldürülebileceği yazılı değildir. Kuran'daki kurallar, tüketicileri hastalanmaktan (gıda güvenliği) korumak amacıyla, etin ne tür ve hangi durumda olması gerektiği ile ilgilidir. Örneğin Kuran'da açıkça 'leş'e (meyte) izin verilmediği yazılıdır. Leş, bilinmeyen nedenlerle ölen hayvanların sağlığa zararlı hale dönüşmüş etidir. Bundan dolayı leş helal değildir, yenmesi yasaktır. Bunun nedeni leş yemenin son derece tehlikeli olmasıdır. Bir hayvan öldüğünde, vücudu yavaş yavaş çürümeye başlar ve bu da kadavra toksinlerinin (spermin, pütresin, kadaverin) üretimine yol açar. Bu toksinler insanları hasta edebilir ve tüketirken ölümlerine neden olabilir. Kuran'daki bu kural, insanlara buldukları ölü hayvanların kadavralarını kesip yememeyi öğretmek ve engellemek içindir ve oldukça mantıklıdır.

Birçok müslümanın “Helal kesim veya İslami kesim” terimini duyduklarında düşündükleri kurallar Kuran'dan değil, dünyanın bir çok bölgesinden bazı din adamlarının yüzyıllar boyunca kendi geliştirdikleri yorumlardır. Örneğin, bazı dinadamları mezbahada bayıltmayı (hayvanın boğazı kesilmeden önce bilinçsiz hale getirilmesi için şoklamayı) kabul ederken, bazıları kabul etmemektedirler. Şoklanma sırasında ölen hayvanın etini helal kabul edenler dayanak olarak Kuran'dan bir ayeti ileri sürerken, kabullenmeyenlerin iddaları, şoklama bazen hayvanın ani ölümüne (beyin ölümü, kalbi halen atmaktadır) yol açmasından dolayı onu leş (meyte) olarak sınıflandırmalarıdır. Böylece bir mezbahada bayıltılırken ölen hayvanın leş olduğunu ve dolayısıyla artık helal olmadığını düşünüyorlar. Bu oldukça yanlış bir yorumdur, çünkü boğazı kesilmeden hemen önce şoklama sonucu “ölen” bir hayvan leş (meyte) değildir. Leş, hiç bir dış müdahale olmaksızın, kendiliğinden (hastalıktan veya yaşlılıktan) ölen ve etinin tüketim için güvenli olmadığı düşünülen bir hayvanın etidir (Maide 3). Bir mezbahada kesim işlemi sırasında boğazı kesilmeden önce şoklayıcı ile bayıltılırken ölen hayvan ise sağlıklıdır, kesime gıda olması için getirilmiştir, bundan dolayı leş değildir, eti tamamen sağlıklıdır. Veteriner hekimler, boğazlanan hayvanın sağlıklı hayvanlardan ve tüketim için güvenli olduğundan emin olunulması için mezbahalarda bulunurlar. Eğer hayvanların boğazlarını kesmeden önce bayıltılmaları etlerini sağlığa zararlı bir hale dönüyor olsaydı, hayvanlarını sadece bayıltarak acı vermeden kesen ülkelerde çok sayıda insan bu etleri yemekten dolayı hastalanır ve ölürlerd. Bu hiç de öyle değil. Veterinerler, bu hayvanların etlerinin insan tüketimi için tamamen güvenli, (boğazları kesilmeden hemen önce ölenler dahil) bayıltılarak kesilen

hayvanların sağlıklı gıda olduğunu her zaman onaylamaktadırlar. Hatta bayılılarak kesilen hayvan kendini kasmadığı için kanını daha rahat bırakacaktır, stres hormonsuz bir et olacağından hem daha lezzetli, sağlıklı ve hem de etin raf ömrü çok daha uzun olacaktır.

Bu nedenle, bir insan hayvanın ölüm nedenini biliyorsa, sağlıklıyla ilgili bir endişe de yoksa, o hayvanın kesimi hızla tamamlandığında o et helaldir. Bu nedenle bayıltmalı kesim, hayvan refahını ve et kalitesini iyileştiren, helal kuralları ile hiçbir şekilde çelişmeyen, kesim sürecinin modern bir şekilde tamamlanması demektir.

Bu araştırma, islami kesim yöntemleri hakkında neden bu kadar çok farklı görüşün olduğunu açıklamayı amaçlamaktadır. Yanlış anlamaları açıklığa kavuşturmak ve asıl amacın ne olduğunu anlamak için dinin temel metinlerine bakmak gerekir.

Önce doğrudan Kuran'a bakalım

Kuran 5. bölüm Maide Suresi, ayet 3:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا
ذَكَيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ ذَلِكُمْ فِسْقٌ
الْيَوْمَ يَبْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ الْيَوْمَ
أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا
فَمَنْ اضْطُرَّ فِي مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Aşağıda orjinal Arapça metnin kelimesi kelimesine çevirisi yer almaktadır:

hurrimat = yasak (haram)

alaykumu = sizin için

el-maytatu = leş, (kendiliğinden ölen ve bozulmuş hayvan ölüsü). Tüm tefsirler, Meyte'nin haramlığını hastalıktan dolayı ölmüş olan hayvana bağlamaktadırlar – (Diyanet İşleri Başkanlığı tefsirinden)

wa-d-damu = kan, (Enam 145'de haram olan kanın hayvanın içinde kalan kan değil, dışarı akmış olan kan olduğunu belirtilir)

wa-laḥmu l-ḥinzırı = domuz eti,

wa-mā uhilla li-ğayri llāhi bihi = ve Allah'tan başkasının adı anılarak boğazlanan

wa-l-munḥanigatu = ve boğularak ölen,

wa-l-mawgūzatu = ve vurularak öldürülen,

wa-l-mutaraddiyatu = ve yukardan yuvarlanarak düşüp ölen,

wa-n-naṭīḥatu = ve boynuzlanarak öldürülen,

wa-mā akala s-sabu' u' = ve vahşi hayvan tarafından yenen,

illā mā

= haram olmaktan istisnadır,

(İstisna ne demektir? „Kural dışı“ demektir. Aslında ölmüş olan olan haramdır, ancak bu tür ölümlerde bir istisna olarak - kural dışında hüküm verilerek haram sayılmayacakları belirtiliyor. Dikkat bu hayvanlar canlı değil. Çünkü canlı olsalar, hatta can çekiyor olsalar zaten istisnaya gerek kalmaz.) ***

zakkaytum

= gerekeni yapıp kanını akıttıysanız.

(ölüm sebebini bildiklerinizin boğazlanmasını ve kanlarını tahliye etme işlemini vakit kaybetmeden yaptıklarınız. Tezkiye; eti yenen hayvanın kanının akıtılmasının sağlanmasıdır. (Kurtubî, el-Câmiu li-Ahkâmi'l-Kur'an, 1/1014). Bu fiil Kur'an'da 'zekkeytüm' şeklinde (tef'ıl kalıbında) sadece Mâide 5/3. âyetinde geçiyor ve haram etin helal hâle getirilmesi anlamındadır.

wa-mā **zubiha** ala n-nusubi = ve sunaklarda **boğazlanan** hayvanlar.

Burada, kesim işlemi halen güvenli bir şekilde tamamlanabiliyorsa, ölü hayvanların leş („el maytatu“) olarak kabul edilmediğini görüyoruz. Hayvan bilinen nedenlerle (yukarıda listelendiği gibi) öldüyse ve bu nedenle insan tüketimi için tehlikeli değilse (örneğin hastalıktan dolayı), ölümleri çok yakın zamandaysa, eti henüz bozulmamış, kanı akıtılacak durumda ise, halen tayyipse (sağlıklı-temiz), yine de kesim işlemi tamamlanabilir.

Bu terim “zakkaytum” bazı din adamları tarafından sıklıkla yanlış anlaşılmaktadır. Kesim anında hayvanın tamamen uyanık ve şuurlu bir halde olması anlamına geldiği düşünülmektedir. Bu yanlış bir yorumlamadır. Maide 3 te de görebileceğimiz gibi, “zakkaytum” kavramı, bilinen nedenlerle ölmüş (dövülmüş, boğulmuş, düşmüş, yaralanmış) ancak yine de insan tüketimine uygun olan hayvanlar için bir istisna (“illâ”) bağlamında kullanılmaktadır. Çünkü onları halen zamanında kesebilir ve kanını akıtabilirsiniz. Zakkaytum'un bir hayvanı kesmekle bir ilgisi yoktur, ancak tüm kesim sürecini tamamlama, dolayısıyla da zamanında kanı akıtma ile ilgilidir. Zaten ayetin bir sonraki cümlesinde boğazlamanın "zakkaytum" kavramı ile değil "zubiha" kavramı ile açıklandığını görüyoruz.

wa-mā **zubiha** ala n-nusubi = ve sunaklarda boğazlanan hayvanlar.

Ayrıca yukarıdaki ayette sayılan hayvanların yaşam belirtisi göstermesine gerek yoktur. Onlar zaten ölmüş hayvanlardır. Normalde zaten ölü bulunan hayvanlar leş (meyte) oldukları için haramdır. Ancak yukarıda sıralanan bu özel durumlarda ölüm nedeni bilinmektedir. (Tehlikeli bir hastalıktan değil, fiziksel bir kazadan) ve kesim işlemi ölümün hemen akabinde tamamlanabilir. Bu nedenle etlerini tüketmek sağlıklıdır (helal).

"Zekka" teriminin Kuran'da, sadece bir kez kullanıldığını belirtmek önemlidir ve manası kesmek değildir. Kesim için kullanılan tabir ise Kuran'da birçok yerde geçen "Zubiha"dır. Bu fark, hayvanların ölüm nedeninin bilinmesi ve alınan önlem durumunda tüketilebileceğini, et kokuşmaya başlamadan önce boğazlamanın tamamlanabileceğini doğrulamaktadır. Kuran'ın bu iş için ayrı bir terime sahip olması, günümüzde çok sık yapılan yanlışın (canlı hayvan kesersen = helal" ve "ölü hayvan kesersen = haram) kavram hatasına açıklık getirmektedir.

Pek çok kesimhanede hayvanların, korku ve acılarını azaltmak için modern bayıltma ekipmanları kullanılırken, bazılarında kullanılmaması, hayvanlara karşı büyük bir adaletsizliktir. Ayrıca, bu çalışmada daha sonra göreceğimiz gibi, İslam peygamberi hayvana

merhameti ve şefkati emrederken, bazı imamların verdikleri canlı kesim fetvalarında peygamberin emri dikkate alınmamaktadır.

Özetlemek gerekirse: Kendi ölmüş hayvan, akıtılmış kan, domuz eti, Allah'tan başkasının ismi anılarak boğazlananlar kesin haram iken, nasıl öldüğü bilinen hayvanlar için bir istisna vardır. Ölüm sebebinin bilinmesi durumunda gıda güvenliğinden taviz vermediğinizde ve kesim işlemini zamanında tamamladıklarınızın yenmesinde bir sorun olmadığını ayet gayet net bir şekilde açıklamaktadır.

Müslümanlar genellikle bir hayvanın helal olabilmesi için bıçakla kesmek gerekir diye düşünürler. Ancak kesmek, bir hayvanı boğazlama sürecinin sadece bir parçasıdır. Kesim, bir hayvanı öldürmek ve karkasını tüketime hazırlamak amacıyla yapılan bir işlemdir.

Boğazın kesilmesi, kanın akıtılması kesim sürecinin sadece bir parçasıdır. Bu terimlerdeki farklılık, Kuran'ın orjinal dili olan Arapça'da da görülmektedir.

zubiha	=	boğazlamak
kat'a	=	kesmek
zakka	=	işlemi tamamlamak.

Buraya kadar haramın ne olduğunu tanımladık. Şimdi helalin tanımına geliyoruz.

İslam ülkelerindeki bazı din adamları, et de helalin hayvanın canlı ve aynı zamanda tam bilinçli bir halde, bıçakla kesilmesi anlamına geldiğini düşünüyorlar. Ancak Kuran tamamen farklı bir şey söylüyor. Helal, Kuran'da tarif edilirken „insan tüketimine uygun sağlıklı gıda“ olarak veriliyor. Yani insanları hasta etmeyecek yiyecekler (gıda güvenliği). „Helal kesim“in ne Kuran'da ne de hadislerde bir tanımı vardır. Sadece „Helal“in tanımı vardır.

Kuran 5. Bölüm Maide Suresi, ayet 4:

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا
عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ
فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَأَنْقُوا لِلَّهِ
إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Kelime kelime çeviri

yas alūnaka	=	Sana soruyorlar
māzā uḥilla lahum	=	onlar için helal olan (müsaade edilen)
gul	=	Söyle,
uḥilla lakumu	=	sizin için helal olan
ṭ-ṭayyibātu	=	sağlıklı gıda (insan tüketimine uygun).

Birlikte okuyalım:

Sana helal nedir diye soruyorlar. Helal, sağlıklı temiz gıdadır.

Artık Kuran'da haram ve helalin nasıl tanımlandığını biliyoruz. Ayrıca Kuran'ın 5. sure 3. ayetinde haram gıdaların nasıl haramdan istisna hale getirileceğinin tarifini gördük.

Şimdide bu kavramların daha eski zamanlarda, 1000, 1400 yıl önce nasıl anlaşıldığını ve uygulandığına bakalım. Peygamberin ölümünden hemen sonra Kuran'da bulunan bu terimleri ilk İmamlar nasıl yorumladılar ve öğrettiler?

İmam Muhammed (Peygamberin vefatından 130 yıl sonra doğdu), İmam Ebu Hanif'in talebelerinden: „Eğer bir hayvanı kesmekte güçlük çekiyorsanız, önce onu öldürüp sonra kanını akıtarak kesim işlemini tamamlayabilirsiniz. Neden diye sorduklarında ise cevabı:

Sığırlar hayatları için savaşabilir ve onları kontrol edemediğiniz için onları kesmek tehlikelidir. Bir kasabın yaklaşmasını ve boğazlamasını daha güvenli hale getirmek için kesim sürecini tamamlamadan önce onları öldürebilirsiniz ve bu durumda da hayvanın eti helaldir,“ (İmam Merginani'nin El Hidaye kitabından).

Muhteşem bir terim „zakka“ ذَكَّ - ذَكَّيْتُمْ

İmam Ebu Hanif'e (Peygamberden 67 yıl sonra doğdu) göre zakkaytum: „Bir iş için karar verildiğinde, bunun sağlam temellere dayanması gerektiği anlamına gelir. Alınan kararın geçerli bir nedeni var demektir.“

(Örneğin, bir hayvanın bir hastalıktan değil de yakın zamanda yüksekte düşmekten dolayı öldüğünü ve etinin halen taze olduğunu ve bozulma durumunda olmadığını biliyorsanız, hayvanın kesim işlemini tamamlamaya karar verebilirsiniz. Eti halen sağlıklı ve dolayısıyla helaldir).

İmam Merginani'nin El Hidaye adlı kitabından (Peygamberden 485 yıl sonra doğmuştur) „Zakkaytum“ olayın doğruluğunun teyididir. Örneğin, mahkemede tanıklık yapanların ifadelerinin güvenilir olduğundan emin olunması.“

(Boğazlamada kesim işlemini tamamlamadan önce hayvanın neden öldüğünü ve ölümün yakın zamanda olduğundan emin olunması). Özetle, akıllıca ve sağlam temellere dayanan karar verebilmek.

İmam İbnu'l Arabi'ye göre (Peygamberden 533 yıl sonra doğdu) "Zakkaytum" bir fiilin tamam olması demektir.“

Bu tanımlar Hüseyin Kerim Ece'nin "İslami Terimler" kitabından alınmıştır.

Peygamber dönemine daha yakın olan önceki imamların hayvan ve boğazlama ile ilgili terimleri günümüzdeki birçok Müslümanınkinden farklı yorumladıkları bu tanımlardan açıkça görülmektedir.

İmam El Kardavi'nin Fetvalarında aktarılan bir hadiste: „İnsanlar bize et getiriyorlar ve fakat boğazlarlarken üzerine Allah'ın adının anıp anmadıklarını bilmiyoruz, yine de yiyebilir miyiz? Peygamber: "Allah'ın adını siz anın ve onu yiyin" buyurdu. Peygamber'in hayvanın belirli bir yöntemle kesilip kesilmediğiyle değil, sadece etin insan tüketimine uygun olup olmadığıyla ilgilendiğini ve hediyeyi takdir ettiğini buradan anlayabiliriz.

Günümüzde yaşayan din adamlarında ise „zakkaytum“ tanımı oldukça farklıdır. Bazı din adamları boğulan, düşüp ölen, darbe veya boynuzlanarak ölen hayvanların ancak halen

hayatta iseler kesilebileceği konusunda ısrar ediyorlar. Kuran metninde olmayan bu iddayı parantez içinde "ölümünden önce kesmek kaydıyla" diye kendileri meallere katıyorlar. Bu nedenle birçok müslüman hayvanlarının bayıltılmasını kabul edemiyor. Çünkü bayılma işlemi, hayvanı kesim işlemi tamamlanmadan öldürebilir endişesidir.

Bazı mealler parantez eklemekten Kuran'ın mesajını olduğu gibi vermektedirler. Aşağıda bununla ilgili iki örnek görüyorsunuz. 1534 de yapılan mealde canlılık durumu şart değildir. Çünkü önceki dönem alimleri gıda niyeti ile öldürülüp akabinde derhal kesilen hayvanları meyte sınıfına koymamaktadırlar.

Diyabet İşleri Kur'an-ı Kerim Türkçe Meali

Ölmüş hayvan, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan, (henüz canı çıkmamış iken) kestikleriniz hariç; boğulmuş, darbe sonucu ölmüş, yüksekte düşerek ölmüş, boynuzlanarak ölmüş ve yırtıcı hayvan tarafından parçalanmış hayvanlar ile dikili taşlar üzerinde boğazlanan hayvanlar, bir de fal oklarıyla kısmet aramanız size haram kılındı. İşte bütün bunlar fık (Allah'a itaatten kopmak)tır. Bugün kafirler dininizden (onu yok etmekten) ümitlerini kestiler. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim. Kim şiddetli açlık durumunda zorda kalır, günaha meyletmeksizin (haram etlerden) yerse, şüphesiz ki Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

Satır Altı Meal (1534)

Harâm oldu üstünüzü murdâr olmuşlar, kanlar dağı, toñuz eti dağı, dağı ol kim boğazlandı Tañrı adınsuz, boğulmuş hayvânlar dağı, yinmişlerdağı, tağdan düşenler dağı, çoçlar biri birin öldürse dağı, aşlan yidüğü dağı harâmdur. Likin boğazlasañuz halâl olur. Şanemlere dağı boğazlanan harâm-dur, ezlâm bile üleşilen dağı harâmdur. Ol Tañrıya 'aşı olmağdur. Bu günümüd kesdi kâfirler sizün dinünüzden, pes anlardan korğmañuz, bendenkorğmañuz. Bu gün tamâm eyledüm size dinünüzü dağı tamâm itdüm üs-tünüzü ni'metlerümi, dağı ben râzi oldum size ki İslâm dîni üstine dâbitolasız, pes kim zarûrete düşse açlığdan, çaşd eylemese yamanlığı, Tañrı Ta'âlâyazuğlar bağışlayıcıdur, rahmet idicidür.

Aslında ayetten anlaşılması gereken, ölü hayvanların kesim için mezbahaya getirilmemesidir. Bu nedenle zaten kendiliğinden bilinmeyen nedenlerle ölmüş hayvanlar mezbahaya getirilmemektedirler. Bu, Hz. Muhammed'in (sav) insan sağlığına neyin zarar verebileceğini bildiğinden, bir etin ne zaman haram ve ne zaman helal olduğu konusunda ne kadar ileri olduğunu göstermektedir. Kesimhanelere canlı ve sağlıklı hayvanlar kesime getirilir. Ancak bu, mezbahadaki kesim işlemi sırasında hayvanın bayıltılamayacağı anlamına gelmez. Aynı zamanda hayvanın tamamen canlı ve bilinci açıkken bıçakla öldürülmesi gerektiği anlamına da gelmez. Kişi, bayıltıcı ekipman kullandığında, hayvan en azından acıya karşı duyarsızdır (bilinçsizdir). Bu tamamen vicdani bir sorumluluktur.

Peygamber, hayvanlara gereksiz yere acı çektirenleri her zaman uyarmıştır. Bıçağı bilemeden bir hayvanı yere yatıran adama, "Bu hayvana neden iki kez acı çektiriyorsun?" diyerek, bıçağın hayvanın göremeyeceği bir yerde ve hayvanı kesim pozisyonuna yatırmadan, bağlamadan önce keskinleştirilmesini emretmiştir. Neden? Böylece hayvanın korkusu, acısı, stresi en aza indirilir.

Bu nedenle bayıltıcı ekipman, hayvanların kesim işlemi sırasında bilinçsiz hale getirmek için modern bir araçtır, Peygamber'in öğretilerini izleyen bir teknik gelişme olarak görülmelidir. Hayvanı bağlamadan ve boğazını kesmeden önce hayvanı bilinçsiz hale getirmek, böylece acıya ve korkuya duyarsız kılmak, tamamen Peygamber'in öğretilerinin amacına uygundur, Hayvanı kesim işlemi sırasında önce bayıltmak, maruz kaldığı acı ve ıstıraptan daha iyi korur. Bayılma, bazı durumlarda hayvanı öldürebilecek olsa bile, bu kesimin bir parçasıdır. Kesim sürecinde kullanılacak yeni, modern bir araç olarak görülmelidir.

İlk dönemlerde hayvan refahına oldukça dikkat edildiğini görüyoruz. Hz. Peygamber'in yaşamı boyunca hayvanlara nasıl davrandığı ile ilgili olarak, kesim sırasında hayvan refahı hakkında bir çok hadisler var. O zamanlar, hayvanın bacağına ip bağlayıp kesim alanına çekmek,

kuyruğunu kıvrarak sıkıp acı vermek bile paygamber tarafından yasaklanırken, bugün kesimhanelerde hayvanların kesilmeden önce zincirlerle sürüklenmelerine, baş aşağı çaraskallarla asılmalarına bir çok din adamı itiraz etmemektedir. Hayvanlar birbirlerinin kesildiğini görmemelidir. Fakat bugün kesimhanelerde kesimi bekleyen diğer hayvanlar kesilen hayvanları korkular içinde izlemektedirler. Günümüzde çoğu helal mezbaha ve helal sertifika veren şirketler, din'in insani ve mantıksal içeriğini dikkate almıyor, sadece hayvanın bıçakla kesilmesi anında bilincinin yerinde olup olmadığına odaklanıyorlar. Hz. Muhammed'in (sav) öğretilerinin özüne uygun olarak hayvanları çok daha yüksek bir şefkatle kesmek, gelecekte kesimhaneleri geliştirmek ve sertifikaları şimdi olduğundan daha değerli ve güvenilir kılmak için bayıltmalı yöntemi sertifikada şart koşturmak harika bir yol olacaktır. İlk ve mantıklı adım, hayvanların mezbahada geçirdikleri süreyi, bacaklarından asmadan ve onları kesmeden önce mümkün olduğunca hızlı bilinçsiz hale getirmek olacaktır.

Yanlış bir düşünce

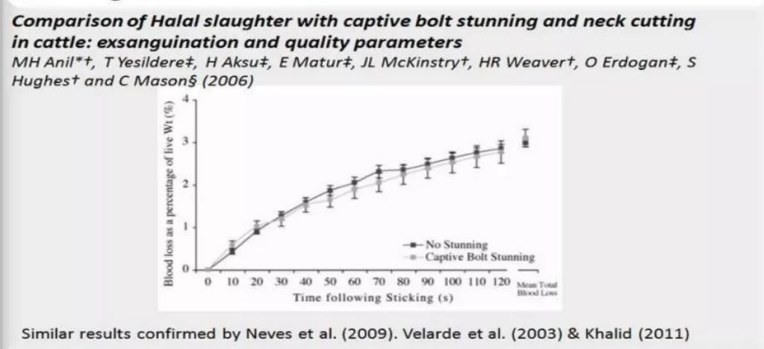
Müslümanlar arasında, „islami kesim usulü“ diye bir söylenti vardır. Bununla, Hz. Muhammed'in (sav) zamanında uyguladığı gibi, hayvanın keskin bir bıçakla kesildiğini kastetmektedirler.

Bu yanlış bir düşünce tarzıdır. Artık hayatımızın pek çok farklı alanında işleri o kadar farklı aletlerle yapıyoruz ki, iyi bir müslüman olmak için her zaman eski yöntem ve teknolojilere bağlı kalmamız gerekmemektedir. Önemli olan öğretilerin özüdür. Peygamberimiz yüklerini develer üzerinde taşıyordu, bugün yaşasaydı, hepimiz gibi onları bir kamyonla taşırdı. Peygamber'in misvak ile uyguladığı diş temizliği için çok farklı diş fırçalarını, hatta elektrikli olanları kullanıyoruz. Burada mesaj misvak kullanmak değil, diş temizliğidir. Yeni teknolojiler kesimde hayvan ve kesen kişi için daha rahat bir ortam sağlamaktadır. Hayvanların kesilmesinde eski yöntemlerde kalmanın hiç bir dini dayanağı yoktur. Hatta geçerli olan, Peygamber'in öğrettiği gibi teknolojik imkanı da kullanarak hayvana daha da şefkatli olanı seçmektir.

Başka bir gereksiz endişe

Bir hayvanın kanı öldükten hemen sonra içinde pıhtılaşmaz veya akışı durmaz. Mezbahada hayvanı bayılttıktan 10-20 saniye sonra boğazını kesiyorsunuz. Bayılma işleminden sonra hayvanın kalbi yaklaşık 10 dakika boyunca atmaya devam eder. O arada kesimi yaparsanız, kan tahliye edilip, kalp duracaktır. Aşağıdaki araştırma tablosunda, bayıltılarak veya bayılmadan kesilen hayvanlarda akan kan miktarının aynı olduğunu gösteren bir çizelge görmekteyiz.

Percentage blood loss

Ayrıca, hayvan kesildikten sonra vücutta kalan kan değil, sadece akıtılmış kan haramdır (Enam Suresi 145). Dem'an Mesfuhan (akmış kan).

Tıpkı Kuran'da olduğu gibi Tevrat'ta da kendiliğinden ölmüş hayvanların etini yemek yasaktır. Eğer birisi ölü bir hayvan bulursa, onu yememesi emredilir. İşte Tevrat'ın konu ile ilgili ayeti: Tesniye 14/21: "Ölü bulduğunuz hiçbir şeyi yemeyin." Kesimhaneye getirilen hayvan ise ölü bulunmuş bir hayvan değildir, sağlıklı, yaşayan bir hayvandır.

Ayrıca daha enteresan bir ayet daha vereyim. Bu ayette yine ölü bulunan veya yabancı hayvanların parçaladıklarının yenilmeyeceği yazmaktadır. Buradan anlıyoruz ki, evcil hayvanların parçaladıkları hakkında bir yasak yok. Bunun nedeni, yasaklamaların sağlıkla ilgili olmasındandır. Evcil bir hayvanın öldürdüğü yenilebildiğine göre, bir insan tarafından bayıltılan hayvanın da ölebileceğinden endişelenmeye de gerek kalmamaktadır.

Levililer 22 / 8: „Ölü bulunmuş ya da yabancı hayvanlar tarafından parçalanmış bir leşi yiyerek kendini kirletmeyecektir.“

Bu nedenle Yahudi inancına mensup kişiler bayıltıcı ekipmanı koşer et için kesim sırasında kullanılmalıdır. Çünkü bayıltıcı, sağlıklı bir hayvanın kesimi sürecinde kullanılan modern bir araçtır ve kesim sürecini hayvan için daha az stresli ve az acı verici hale getirir. Kesim işleminin amacı hayvanı öldürmektir. Bu nedenle kesim sırasında bayıltıcıdan dolayı veya bıçaktan dolayı ölebileceği gerçeği bu ayetin amacının bir parçası değildir. İslam dininde olduğu gibi, yahudi dininde de hayvanların bayıltılarak kesilmelerini engelleyen bir Tevrat ayeti yoktur. Modern teknolojiye rağmen hayvanı eziyetler içinde kesilmesine sebebiyet verenler islamiyette de, yahudilikte de bazı din adamlarının kendi yorumlarıdır.

Helal veya koşer sayılan hayvanlar müslüman veya yahudi kasaplar tarafından bıçakla öldürülüyor olmalarına rağmen, onlar „öldürdük“ demiyorlar, „kestik“ diyorlar. Halbuki işlem aynıdır. Hiç kimse mezbahaya ölü bir hayvan getirmez veya mezbahada hiçbir hayvan kendiliğinden ölmez. Sağlıklı yaşayan hayvanlar, insanlar tarafından mezbahalara öldürülmeleri için getirilirler. Bu nedenle, hayvanı bayıltarak ardından kesmek, Kuran'ın ve Tevrat'ın reddetmediği bir kesim şekli olduğundan, o et mükemmel bir şekilde hem koşer ve hem de helaldir.

Asalet Sancakdaroğlu - Eyes on Animals

*** İstisna: Kuranı Kerim'de istisna kavramı bir çok yerde kullanılır ve müfessirler bunlara farklı manalar verdiklerinden oldukça ihtilafli bir edattir.

Maide Suresi 3'teki en mantıklı karşılığı, ayetteki ölmüş hayvanın haramlığına atıfta bulunduğundan, "kural dışı" manasına gelen bir edat olduğundan, şahit olunan sebeplerden dolayı ölmüş olan hayvanların sağlığa zararlı olamayacağı, tezkiye işlemi yapılması durumunda haram sayılmayacağını anlatmış olmasıdır. Çünkü, henüz ölmemiş, can çekişen bir hayvan için istisnaya gerek yoktur. O zaten helaldir.